Budapest, 14. März 1888. Neue Jüdische Pester Zeitung. Fünfter Jahrgang Nr. 32.

נייע יידישע פעסטער צייטונג

אָרגאן פיר פאָליטיק, האנדעל, פערקעהר אונד יידיש-קאָנפעססיאָנעללע אינטערעססען.

ערשיינט דריימאל וואָכענטליך: מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג. פיר יעדעס פרייטאג-בלאטט ערשיינט איינע ביילאגע. עקזעמפלארע-ביילאגע אין בוך-פארם, יידיש-וויססענשאפטליכען אינהאלטעס. אנצייגען אונד קאָנקורזע פאָן געמיינדען ווערדען ביללינגסט בערעכנעט. רעדאקציאָן אונד עקספעדיציאָן: וואיטצנער-בולעווארד מאראָקקאנער-הויז.

פרענומעראציאָנסגעלדער, זאָוויא אללע זענדונגען זינד גאנץ איינפאך צו אדרעססירען אן מאָריטץ בוריאן אין בודאפעסט. Moritz Burian in Budapest.

פרענומעראציאָנס-פרייז דעס בלאטטעס זאמט פרייטאג-ביילאגע. פיר עסטערייך-אונגארן: גאנציאָהריג 8 גולדען, האלביאָהריג 4 גולדען, פיערטעליאָהריג 2 גולדען. פיר דאס אויסלאנד: גאנציאָהריג 10 גולד׳, האלביאָהריג 5 גולד׳, פיערטעליאָהריג 2 גולד׳ 50 קר.

בודאפעסט מיטטוואָך, ב׳ ניסן ה תרמ״ח. | רעדאקטער: מ׳ עהרענטהייל. | פינפטער יאהרגאנג, נוממער 32

דעס קאיזערס היימקעהר.

— קאיזער פריעדריך III. אין שארלאָטטענבורג. —

אין דער מאָנטאג-נוממער שריעבען וויר: „אין דיעזעם אויגענבליקע דירפטע קאיזער פריעדריך III. בערייטס אויס סאן-רעמאָ אין שארלאָטטענבורג בייא בערלין איינגעטראָפפען זיין, אָבגלייך ביז צור שטונדע היעריבער נאָך קיינע טעלעגראפישע מעלדונג פאָרליעגט. אונד אונזערע פערמוטהונג וואר דענן אויך איינע פאָללקאָממען ריכטיגע. איינע דעפעשע, דיא אין לייפציג אין דער נאכט פאָן זאָננטאג אויף מאָנטאג אויפגעגעבען וואורדע, לויטעט נעמליך וויא פאָלגט: „דער קאיזער טראָף אום 6 אוהר 38 מינוטען אבענדס היער איין. איינע גראָסע מענשענמענגע אומלאגערטע דען באהנהאָף. איין אמטליכער עמפפאנג זייטענס דער בעהערדען פאנד ניכט שטאטט, דאגעגען עמפפינג דער קאיזער דאס געזאממטע פרייסישע שטאאטסמיניסטעריום, מיט דעם רייכסקאנצלער פירסטען ביסמארק אן דער שפיטצע. דער רייכסקאנצלער בעשטיעג צוערסט דען סאלאָן-וואגען דעם קאיזער-פאארעס. איינען ערגרייפענדען איינדרוק מאכטע עס, אלס דער קאיזער דעם רייכסקאנצלער שנעלל ענטגעגענשריטט אונד איהן וויעדערהאָלט אומארמטע אונד קיססטע. דער קאיזער שטאנד אין פאָללער געשטאלט אויפרעכט, וואס מאן דורך דיא אויפגעצאָגענען „שאלוזיען" בעאָבאכטען קאָננטע. דיא קאיזערין שטאנד וואהרענד דער אונטערעדונג מיט דעם רייכסקאנצלער נעבען דעם קאיזער אונד בעגריסטע דען רייכסקאנצלער עבענפאללס אויפס הערצליכסטע. אויך הערין פאָן פוטטקאממער, וויא דיא איבריגען שטאאטסמיניסטער, אונד דען גראפען הערבערט ביסמארק, בעגריסטע דער קאיזער הולדפאָללסט. דען גראָססען יובעל ערדרעגטע עס, אלס דער קאיזער אן דאס פענסטער טראט אונד זיך דעם פובליקום מיט פריינדליכען גריסען צייגטע. קורץ פאָר דער אבפאהרט דעס צוגעס טראט דער קאיזער נאָכמאלס אנס פענסטער אונד וואורדע מיט בעגייסטערטען יובעלרופען בעגריסט. געגען 7 אוהר אבענדס זעטצטע זיך דער קאיזערליכע צוג אין בעוועגונג. דער רייכסקאנצלער פערבליעב אים סאלאָן-וואגען דעם קאיזערס אונד בעגלייטעטע דענזעלבען נאָך שארלאָטטענבורג." —

איינע צווייטע דעפעשע אויס בערלין, דיא געגען מיטטערנאכט אויפגעגעבען וואורדע, לויטעט וויא פאָלגט: „דער קאיזערליכע צוג טראָף אום פיערטעל 12 אוהר נאכטס, אין פאָלגע דעס שטארקען שנעע-פאללעס מיט דרייפיערטעלשטינדיגער פערשפעטונג, אין שארלאָטטענבורג איין. צור בעגריסונג ערשיענען דאס קראָנפרינצען-פאאר, פרינץ היינריך, פערנער דער ערבפרינץ אונד דיא ערבפרינצעססין פאָן מיינינגען. פאָם באהנהאָפע ביז צום שלאָססע שטאנד טראָטץ דעם דיכטען שנעע-געשטאָבערס איינע דיכטגעדראָנגטע מענשען-מענגע. אונמיטטעלבאר נאך דער אנקונפט דעס צוגעס בעשטיעגען דיא פאמיליען-מיטגליעדער דען סאלאָן-וואגען אונד בעגריסטען דאזעלבסט דאס קאיזער-פאאר אויפס הערצליכסטע. דער קאיזער, אין מיטצע, אוניפאָרם אונד מאנטעל געקליידעט, זאה גוט אויס. דיא פרינצען קיססטען דעם קאיזער דיא האנד אונד אומארמטען דיא קאיזערין. איהרע מאיעסטעטען בעגאבען זיך אונמיטטעלבאר אויס דעם סאלאָן-וואגען דורך דען מיט בלומען געשמיקטען פאוויללאָן נאך דער בערייטשטעהענדען עקוויפאשע אונד פוהרען נאך דעם שארלאָטטענבורגער שלאָססע. פאָר אונד הינטער דעם וואגען ריטטען יע איינע אבטהיילונג דער קאיזערליכען לייב-גארדע. אויף דעם וועגע שטאנדען צאהללאָזע מענשענמאססען, דיא דען צוג מיט ערגרייפענדסטער בעגייסטערונג בעגריסטען. דיא פרינצעססין-מוטטער, זאָוויא דער רייכסקאנצלער פירסט ביסמארק, דיא מיניסטער אונד דאס געפאָלגע, פוהרען נאך דעם בערלינער צענטראל-באהנהאָף."

עס מאכטע איינען זעהר גוטען איינדרוק, שרייבט דיא בערלינער „נאציאָנאל-צייטונג" אין איהרער נייעסטען נוממער, דאס דער קראָנקעלנדע פירסט ביסמארק דאס אָפפער געבראכט, דעם היימקעהרענדען קאיזער פריעדריך III. ביז לייפציג ענטגעגענצופאהרען. ער ליעפערטע היעדורך דען בעוויז, דאס ער בערייט זייא, דעם נייען קאיזער זיינע געזאממטע גייסטיגע קראפט צור פערפיגונג צו שטעללען, וויא ער דיעס דעם עבען היימגעגאנגענען קאיזער ווילהעלם געגעניבער שטעטס מיט ריהמליכער, יא מיט אונפערגלייכליכער היגגעבונג געטהאן! אונד איינען נאָך גינסטיגערען איינדרוק מאכטע דיא טהאטזאכע, דאס דער נייע מאָנארך דען פירסטען ביסמארק מיט זאָ פיעלער הערצליכקייט אומארמטע אונד קיססטע. אלל דאס ביעטעט דיא זיכערסטע גאראנטיע דאפיר, דאס ביידע מאָננער האנד אין האנד געהען וואָללען, אום דיא אינטערעססען דייטשלאנדס אונד דיא אינטערעססען דעס וועלט-פריעדענס נאָך קראָפטען צו זיכערן!

דאס אמטס-בלאטט: „דער רייכס-אנצייגער", פאָם 12. דיעזעס פעראָפפענטליכט איינע פראָקלאמאציאָן (קונדגעבונג) דעס נייען קאיזערס, אין וועלכער עס אונטער אנדערם הייסט: זיכער אונד אין דער איינענען קראפט רוהענד, שטעהט דייטשלאנד געאכטעט אים ראטהע דער פאָלקער, אונד בעגעהרט נור, דער געוואָננענען פריעדליכען ענטוויקעלונג פראָה צו ווערדען. דאס דעם זאָ איזט, פערדאנקען וויר דעם קאיזער ווילהעלם. דורכדרונגען פאָן דער גראָסע דער אויפגאבע, ווירד מיין גאנצעס בעשטרעבען זיין, דאס ווערק אין דעם זינגע פאָרטצופיהרען, אין דעם עס בעגרינדעט וואורדע, נעמליך: דייטשלאנד צו דעם הארט דעס פריעדענס צו מאכען, אונד אין איבעראיינשטיממונג מיט דען „פערבינדעטען" רעגיערונגען, זאָוויא מיט דען „פערפאססונגסמאָסיגען" אָרגאנען דעס דייטשען רייכעס אונד פרייסענס דיא וואָהלפאהרט דעס דייטשען לאנדעס צו פפלעגען!"

דיעזע וועניגען צייליען ענטהאלטען איין פאָללשטאָנדיגעס רעגיערונגס-פראָגראמם דעס נייען מאָנארכען, דער גאנץ דיא פאָליטיק דעס פריעדענס, דיא פאָן זיינעם אונפערגעסליכען פאטער געגריינדעט וואורדע, מיט מוטה אונד אויסדויער פאָרטזעטצען וויל. גלייך זיינעם פאטער, וויל פערנער אויך קאיזער פריעדריך III. שטעטס אין איבעראיינשטיממונג מיט דען „פערבינדעטען" רעגיערונגען פאָרגעהען. פערנער פערזיכערט דער נייע קאיזער, דיא פערפאססונגס-מאָסיגען אָרגאנע, דאס הייסט: דיא פארלאמענטע, אין זיינען ענטשליססען אונד האנדלונגען צו רעשפעקטירען.

פיעללייכט נאָך וויכטיגער אלס דיעזע פראָקלאמאציאָן אן דאס פאָלק, איזט איין איבעראויס שמייכעלהאפטער אונד אנערקעננענדער ערלאס דעס נייען קאיזערס אן דען פירסטען ביסמארק, אויס וועלכעם וויר פאָלגענדע זאָטצע הערפאָרהעבען:

„איך וויל, דאס דער זייט יאהרהונדערטען אין מיינעם הויזע הייליג געהאלטענע גרונדזאטץ **דער רעליגיאָזען דולדונג** אויך פערנער אללען מיינען אונטערטהאנען, **וועלכער רעליגיאָנס-געמיינשאפט אונד וועלכעם בעקעננטניססע זיא אויך אנגעהאָרען, צום שוטצע געררייכע!** איין יעגליכער אונטער איהנען שטעהט מיינעם הערצען גלייך נאהע! האבען דאָך אללע אין דען טאגען דער געפאהר איהרע פאָללע היגגעבונג בעוואָהרט!*)

דאס זינד גראָסע, גאָלדענע וואָרטע איינעס ערלייכטעטען מאָנארכען. זיא בילדען איינען טאָדעס-שטאָס געגען שטאָקער! — אלס קראָן-פרינץ האט ער דען אנטי-סעמיטיסמוס פיר איינע שמאך דייטשלאנדס ערקלאָרט! אלס קאיזער פערקינדעט ער מיט נאָך גראָסערעם נאכדרוקע דיא „רעליגיאָזע דולדונג" אונד גאראנטירט אללען זיינען אונטערטהאנען, וועלכער רעליגיאָן אימער זיא אנגעהאָרען, דען פאָללסטען שוטץ! פריידיג רופען וויר דאהער: האָך לעבע קאיזער פריעדריך III!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (קראָן-פרינץ רודאָלף) איזט היינטע נאך בערלין אבגערייזט, אום דאָרט ביים לייכענבעגענגניססע דעס קאיזערס ווילהעלם אונזערען האָף צו פערטרעטען.

* (ביסמארק אונד קאלנאָקי.) פירסט ביסמארק ריכטעטע אן דען מיניסטער דעס אייסערן, גראפען קאלנאָקי, איין דאנקעס-טעלעגראמם פיר דיא הערצליכע טהיילנאהמע דער פאָלקער עסטערייך-אונגארנס אן דער שווערען טרויער דעס דייטשען רייכעס. ביסמארק בעטאָנטע, דאס אלל דיעס איין בעווייז איזט, וויא שטארק דיא באנדע דער פריינדשאפט זינד, וועלכע דיא פאָלקער ביידער רייכע פערבינדען. דיעזע באנדע זינד אונצערייסבאר, וויל זיא אויף דער אונערשיטטערליכען גרונדלאגע דער גלייכהייט דער אינטערעססען אונד דער געזינגונגען בערוהען! — קאלנאָקי העבט אין זיינער אנטוואָרט פאָלגענדעס הערפאָר: „פעסט אונד פערבריכליך וויא דיא הערדשער, ווערדען אויך דיא פאָלקער ביידער רייכע צו איינאנדער שטעהען, אין דער איבערצייגונג, דאס דיעזע באנדע דער פריינדשאפט פיר דען פריעדען געשלונגען וואורדען אונד דאהער יעדע פראָבע בעשטעהען ווערדען! — עסטערייך-אונגארן ערקעננט מיט פאָללעם פערטרויען אין דעם קאיזער פריעדריך איינען ווארמען פריינד זיינעס מאָנארכען אונד זיינער פאָלקער!"

* (ביסמארק — קראנק.) דיא „נאָרדדייטשע אללגעמ' צייטונג שרייבט: דער טאָד ווילהעלמס האט אויף דען אָהנעהין זייט לאנגע ערשיטטערטען געזונדהייטס-צושטאנד דעס דייטשען רייכס-קאנצלערס זעהר נאכטהייליג איינגעווירקט. זיין נערפען-ליידען האט איינע בעדענקליכע שטייגערונג ערפאהרען. אלס ער דעם קאיזער פריעדריך III. אן דער שפיטצע דעס שטאאטס-מיניסטעריומס ביז לייפציג ענטגעגענפוהר, מוסטע אויך זיין לייב-ארצט, דער בעקאנטע דר' שווייניגער, דיעזע רייזע מיטמאכען, דא מאן דיא אויפרעגונג בעפירכטעטע, פאָן דער פירסט ביסמארק ביים בעגעגנען מיט דעם קראנקען קאיזער לייכט ערפאסט ווערדען קאָננטע.

*) אין נאָכסטער נוממער ווערדען וויר זאָוואָהל דיא „פראָקלאמאציאָן", אלס אויך דען „ערלאס אן ביסמארק" אונפערקירצט פעראָפפענטליכען.

פיר אונגארן האטטע דיעזע ניעדערלאגע אויך פיעל גוטעס, דא דאס אין דען שטויב געטרעטענע עסטערייך אין דיא וויעדער-הערשטעללונג דער אונגארישען פערפאססונג וויללינען מוסטע, וועלכע דענן אויך אים יאהרע 1867 דורך דען בעקאננטען שטאאטסרעכטליכען אויסגלייך צווישען ביידען רייכסהאלפטען אונד דיא קראנונג דעם קאניגס צור טהאט וואורדע. וועגן אויך אהנע אבזיכט, זא ווארען עס דעננאך דיא זיעגרייכען וואפפען פרייסענס, דענען אונגארן זיינע הייטיגע אונאבהאנגיגקייט צו פערדאנקען האט.

אים יאהרע 1870 וואורדע דער קריעג געגען פראנקרייך אונטערנאממען. עס איזט בעקאננט, דאס דיעזער היסטאריש-מערקווירדיגע קריעג מיט דעם אומשטורצע דעם פראנצאזישען קאיזער-טהראנעס שלאס. קאיזער נאפאלעאן III. וואורדע קריעגס-געפאנגענער דעם קאניגס ווילהעלם. פראנקרייך מוסטע דיא פראווינצען עלזאס-לאטהרינגען אויסליעפערן אונד איבערדיעס נאך 5 מיללארדען אן קריעגס-שטייערן בעצאהלען. נאך אויף פראנצאזישעם באדען, אין דער שטאדט ווערזאיללעס, וואורדע קאניג ווילהעלם צום קאיזער דעם דייטשען רייכעס אויסגערופען. פאן דיעזעם טאגע אן דאטירט דיא איינהייט דעם דייטשען רייכעס.

טראטץ דיעזען אין דער וועלטגעשיכטע אהנע גלייכען שטעהענדען קריעגערישען ערפאלגען, פעהלטע עס ניכט אן פערזאנען, דיא דעם העלדענמיטהיגען מאנארכען נאך דעם לעבען טראכטעטען. אם 11. מאי 1878, אנלאסליך דער היימקעהר פאן איינער שפאציער-פאהרט, פייערטע איין פערקאממענער מענש, נאמענס האדעל, צוויא שיססע אויף איהן אב, דיא גליקליכערווייזע גאר ניכט טראפען. — אייניגע וואכען שפאטער, אם 2. יוני 1878, פייערטע איין אינדיווידיואום, נאמענס דר' נאבילינג, זיין דאפפעל-געוועהר, וועלכעס מיט שראטען געלאדען וואר, אויף דען קאיזער אב. דער מאנארך, דאמאלס שאן איבער 81 יאהרע אלט, ערהיעלט עטווא 30 וואונדען אם געזיכטע, אם קאפפע, אן ביידען ארמען אונד אים ריקען. — איין האלבעס יאהר הינדורך מוסטע דער קראנפרינץ, דער יעטציגע קאיזער פריעדריך III., דיא רעגענטשאפט פיהרען. דעם גרייזען מאנארכען, דער דיא קור-ארטע טעפליץ, גאשטיין, באדען-באדען אונד וויעסבאדען בעזוכטע, געלאנג עס, דען ערליטטענען פערוואונדונגען ווידערשטאנד צו לייסטען. שאן אם 5. דעצעמבער 1878 קאננטע דער קאיזער וויעדער אין בערלין איינציעהען אונד דיא רעגיערונג איבערנעהמען. דיא ביידען אטטענטאטער וואורדען הינגעריכטעט.

דיא וועלטגעשיכטע קעננט קיינען מאנארכען, דער זא גליקליך אים קריעגע וואר אונד אויך דיא פריכטע דעם זיעגעס געניעסען קאננטע. אלעקסאנדער דער גראסע שטארב בעקאננטליך אויף זיינען עראבערונגס-ציגען, וואהרענד נאפאלעאן I. דען צוזאממענשטורץ אלל זיינער שאפפונגען ערלעבטע אונד צווער אלס געפאנגענער אויף איינער ענטלעגענען אינזעל. נור דעם קאיזער ווילהעלם וואר עס געגאננט, זיך זיינער שאפפונגען אין פאללער געזונדהייט צו פרייען.

אללעין איינען גאנץ גליקליכען מענשען גאב עס ניע אונטער דער זאננע. עבען זיין לעטצטעס לעבענס-יאהר פערדיסטערטע אללעס ביזהעריגע גליק. ער זאה, דאס זיין איינציגער זאהן, דער טהראנפאלגער, פאן איינער אונהיילבארען קראנקהייט בעפאללען וואורדע; ער ערלעבטע עס, דאס זיינע אייניגע טאכטער, דיא גראס-הערצאגין פאן באדען, פאן איינער גאנצליכען ערבלינדונג בעדראהט איזט! ער מוסטע עס ערלעבען, דאס זיין ענקעל, דער זאהן דיעזער טאכטער, פאר וועניגען וואכען, אים אלטער פאן 24 יאהרען, פאם טאדע הינגעראפפט וואורדע. זא זיעהט עס אויס, דאס אירדישע גליק. אונד נון ווירד זיך דער געוואלטיגע עראבערער מיט איינעם „שמאלען גראבע" בעגניגען, גאנץ זא וויא דער לעטצטע בעטטלער, דער אים לעבען זיך פיעללייכט ניע ארדענטליך זאטט געגעססען האט! — דאס איזט דער מענשליכע גלאנץ.

☞ איינע קורצע לעבענס-בעשרייבונג דעם יעטציגען קאיזערס פריעדריך III., זא גאטט וויל, אין נאכסטער נוממער.

געשעפטס-בעריכט.

פעסטער געטריידע- אונד פראדוקטען-געשעפט.

דיא פארוואכע דעם מארקטעס האט נור אין אייניגען ארטיקעלן פאן געטריידע אונד פראדוקטען איינען עטוואס לעבהאפטערען פערקעהר הערפארגערופען; אים אללגעמיינען בליעב דאס געשעפט שטילל.

ווייצען. עס וואורדען 100,000 מעטערצענטנער פערקויפט. דיא פרייזע זינד אוים דער „פרוכט- אונד מעהלפרייז טאבעללע" ערזיכטליך.

קארן. דאס געשעפט וואר שוואך. מיטטעלוואארע פאן 5 גולדען 45 קר' ביז 5 גולדען 65 קר', פרימא פאן 5 גולד' 65 קר' ביז 5 גולד' 75 קר'. אומזאטץ 5,000 מעטערצענטנער.

גערסטע. דיא קויפלוסט וואר גוט. מאן בעצאהלטע: מיטטעל-וואארע פאן 5 גולד' 30 קר' ביז 5 גולד' 50 קר', בעססערע וואארע פאן 5 גול' 60 קר' ביז 5 גול' 70 קר'.

קוקורוץ. דאס געשעפט וואר גוט. עס וואורדען 6000 מעטערצענטנער אלטע וואארע פאן 5 גול' 70 קר' ביז 5 גול' 90 קר' פערקויפט.

האפער. בייא שוואכעם אויסגעבאט וואורדען 3000 מעטערצענטנער אומגעזעטצט. מערקאנטיל-האפער וואורדע פאן 4 גולד' 80 קר' ביז 4 גולד' 95 קר', באהנוואארע פאן 5 גולד' 30 קר' ביז 5 גולד' 35 קר', מיטטעל פאן 5 גול' 35 קר' ביז 5 גולד' 40 קר' פרימא-האפער פאן 5 גולד' 60 קר' ביז 5 גולד' 65 קר' בעצאהלט.

אונשליטט (חלב). קערנ-אונשליטט ווירד מיט 31 גולד' 50 קר' ביז 32 גולד' — קר' געקויפט.

ריבאל. עס וואורדען 300 מעטערצענטנער צו 29 גולד' 25 קר' פערקויפט.

העדריך. גערייטערטער צו 6 גול' לייכט פערקייפליך.

וויקען. האפערווייא פאן 6 גולד' 75 קר' ביז 7 גולד' 25 קר'.

שפיריטוס. מאן בעצאהלט: ראהשפיריטוס אן ראפפינאריע 24 גולד' 50 קר', אן גראססיסטען 25 גולד' — קר', אן קאנזומענטען 25 גולד' 75 קר'. פרעסהעפע-וואארע 28 גולד' 25 קר' ביז 28 גולד' 75 קר' פער 10,000 ליטער פערצענט. —

האניג. געלייטערטער ווירד פאן 34 גולד' — קר' ביז 35 גולד' — קר' בעצאהלט.

קלייע. פיינע 3 גול' 90 קר', גראבע 3 גול' 60 קר'.

רעפס. עס וואורדען 1000 מעטערצענטנער קאהלרעפס צו 10 גולד' — קר' פערקויפט. באנאטער מיט גערוך צו 10 גולד' 50 קר' 11 גולד' 75 קר'

רעפס-קוכען. צו 5 גולדען 65 קר'.

לעקוואר. דער פערקעהר איזט זעהר בעשראנקט עס וואורדען 100 מעטערצענטנער באנאטער פאן 11 גולד' ביז 12 גולד', סלאוואנישער פאן 14 ביז 16 גולד' געקויפט.

פאפריקא. פראפארירטע האכפרימא פאן 118 ביז 120 גול', פרימא פאן 92 ביז 95 גול', סעקונדא פאן 65 ביז 65 גולד', טערציא פאן 38 ביז 40 גול', שאטען פאן — ביז — גולד' פער מעטערצענטנער.

וויינשטיין. עס וואורדען 80 מעטערצענטנער צוגעפיהרט אונד גוטע מערקאנטילוואארע פאן 60 ביז 65 גולד', האכגראדיגע פאן 76 ביז 85 גולד' בעצאהלט.

קלעעזאמען. לוצערנער פאן 42 ביז 43 גולדען, פיינע וואארע פאן — ביז — גולד', ראטהקלעע גראסקארניגער פאן 39 ביז 40 גולד', טהייסוואארע פאן 40 ביז 42 גולד'.

ניססע. פרימא גוטע זיעבענבירגער וואורדע צו 22 ביז 23 גולד', דעברעציגער מיט 16 גולד'— קר' ביז 16 גולד' 50 קר' בעצאהלט.

בריעפע דער רעדאקציאן.

מאראטע ר' אין קאפאשוואר: לײדער ניכט מעהר פארראטהיג. — העררן וו' איזיר' אין אישפ': דאס מאטריקענ-אמט קאנן האכסטענס געבורטס- אונד טויטענ-צייגניס, ניכט אבער אויך זאנסטיגע דאקומענטע צוריקהאלטען. — העררן לעאפ' האנדל' אין נ': וויר האבען איהרע קארטע דער פאסט-דירעקציאן איבערגעבען; האפפענטליך ווירד דעם איבעל אבגעהאלפען ווערדען. — העררן פ' נ': שרייבען זיא אויף דאס קאווערט: „דארף נור איינגעהאנדיגט פאן באראן הירש ערעפפנעט ווערדען". — העררן ר' קל' אין ל': זיא בלייבען פאכטער זאלאנגע דער קאנטראקט דויערט. דורך דען פערקויף ווערדען איהרע רעכטע ניכט אלטערירט. — העררן וו' מ' אין ק'-ש': דא לאסט זיך ניכטס טהון, עס בערוהט דיעס אויף איינער מיניסטעריאל-פעראָרדנונג, אום דיא ארבייטער פאר איבערפארטהייהלונג צו שיטצען. — העררן ב' ל' אין ט'-ב': דער פיש „שטירל" הייסט אויף אונגאריש „Kecsege". — העררן ל' נל' אין נ'-ס': איהר 1864-ער לאז וואורדע מיט 200 גולד' געצאגען. — העררן ה' ק' אין ג'-ק': איהר לאז וואורדע ניכט געצאגען.

לאטטא-ציעהונג פאם 10. מארץ 1888.

בודאפעסט	55	53	19	6	31
לינץ . . .	4	88	2	20	90
טריעסט .	76	2	13	85	78

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייער)	קוואליטעט פר. הקטאל.	פער 100 קילאגראממ
באטשקאער	76	—.—
"	77	—.—
"	78	7.15 – 7.20
"	79	7.25 – 7.30
"	80	7.30 – 7.35
"	81	7.35 – 7.40
פעסטער-באדען	75	—.—
"	76	—.—
"	77	—.—
"	78	7.05 – 7.10
"	79	7.15 – 7.20
"	80	7.20 – 7.25
"	81	7.25 – 7.30
טהייס	75	—.—
"	76	—.—
"	77	—.—
"	78	7.10 – 7.15
"	79	7.20 – 7.25
"	80	7.25 – 7.30
"	81	7.30 – 7.35
חייסענבורגער	75	—.—
"	76	—.—
"	77	—.—
"	78	7.10 – 7.15
"	79	7.20 – 7.25
"	80	7.25 – 7.30
"	81	7.30 – 7.35

פריכטע	קוואליטעט פר. הקטאל.	פער 100 קילאגראממ
קארן	70—72	5.60 — 5.75
גערסטע מאלץ	62—64	5.65 — 6.65
" פוטטער	60—62	5.35 — 5.50
האפער	39—41	5.30 — 5.75
קוקורוץ באנאטער	75	5.85 — 5.90
" אנדערע	73	5.80 — 5.85
הירזע	—	5.80 — 6.60

		פער 100 קילאגראממ
ווייצען	פער הערבסט	7.50
"	פריה-יאהר	7.02
קוקורוץ	מאי-יוני	6.13
"	יוני-יולי	—.—
"	יוני-יולי	—.—
גערסטע, האפער	פריה-יאהר	5.29
"	הערבסט	—.—
רעפס	אויג.-סעפ.	—.—

זאק-מעהל	נוממער	פל.	קר.
דער זאק צו 100 קילאגראממ מיט זאק פרייא באהנ.	0	14	40
	1	14	—
	2	13	60
	3	13	—
	4	12	50
	5	11	90
	6	11	10
	7	10	60
	8	10	—
	8½	8	90
שפיריטוס: אלטע פעסהערע פרעסהעפע		28	75
" נייע קארטאפפעל		24	50

קורז-טאבעללע פאם 11. מארץ.

געלד-קורזע

געלד-קורזע	פל.	קר.
ווילבער-אגיא	100	—
דוקאטען (מינצדוקאטען)	5	99
דעטטא (ראנדדוקאטען)	5	94
עסט.-אונג. 8 גולדען גאלדשטיקע	10	04
נאפאלעאנדאר (20 פראנקס)	10	04
צוואנציג מארק-שטיקע	12	46
רוסישע איספעריאל	10	38
דייטשע רייכסבאנקנאטען	62	37
פאפיער-רובעל	101	75

ווערטה-פאפיערע

ווערטה-פאפיערע	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע צו 6 פערצענט	—	—
דעטטא " 4 "	95	70
אונג. פאפיער-רענטע " 5 "	82	80
עסטערר. גאלדרענטע " 4 "	107	75
דעטטא פאפיערענטע " 5 "	92	35
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	148	75
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	104	—
טעמעשער באנאטער	103	60
זיעבענבירגישע	103	75
גאליציש	100	25
קראאציען סלאוואניען	108	25
וויינצעהענט-אבלאזונג-אבליגאציאנען	99	—
סערבישע פרעמיען אנלעהען צו 3 פערצ'.	30	—
פפאנדבריעפע דעם אונגארישען באדענ-קרעדיט-אינשט. צו 5 איינהאלב פערצ'.	101	50
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	102	25

לאזע

לאזע	פל.	קר.
1854-ער 4% שטאאטסלאז צו 250 גולד'	130	50
1860-ער 5-פערצ' " 500 "	131	75
דעטטא " 100 "	137	—
1864-ער " 100 "	163	75
דעטטא " 50 "	163	75
אונגארישע-פרעמיען-לאז " 100 "	122	—
דעטטא " 50 "	122	—
טהייסרעגול.-לאז " 100 "	122	50
וויענער-לאז " 100 "	131	40
טאבאק רעגיעשיינע צו 42 לירע	—	—
סייקען-לאז	17	80
קרעדיט-לאז צו 100 גולד'	178	25
קלארי-לאז " 40 "	51	50
ראטהע-קרייץ-לאז " 100 "	117	—
איננזברוקער לאז " 20 "	21	—
קעגלעוויטש לאז " 10 "	28	75
ראאבער לאז " 20 "	17	—
אפנער לאז " 40 "	54	50
פאלפי לאז " 40 "	49	—
רודאלפס לאז " 10 "	21	—
סאלם לאז " 10 "	59	50
זאלצבורגער לאז " 20 "	24	—
סטאניסלויס לאז " 20 "	34	—
טריעסטער לאז " 100 "	137	50
דעטטא " 50 "	70	30
וואלדשטיין-לאז " 20 "	40	—
ווינדישגרעץ " 20 "	47	50
עסטרייכישע ראטהע קרייץ-לאז	16	75
אונגארישע " "	11	25
רעמבער לאז	8	35

Budapest 1888 Druck und Eigenthum v. MORITZ BURIAN.

Für die Redaction verantwortlich M. EHRENTHEIL.

אלמאש ערסט איין ערלאס דעם קולטוס-מיניסטערס ערפארדערליך וואר, זא דירפטע עס זיך היעבייא וואהל דאך ניכט אום איינע אייגפאכע ווינקעל-שולע געהאנדעלט האבען. וויר האבען עס יא שאן אפטערס געזעהען, דאס „תלמוד תורה-אנשטאלטען" געשפעררט ווארדען, ווייל דיא אונטערען שול-אדער פאליטישען בעהארדען עס עבען פיר גוט געפונדען, דיעזעלבען דעם מיניסטער געגענאיבער אלס „ווינקעל-שולען" צו בעצייכנען.

* (14 הונדערט גולדען שטראפע.) בעקאננטליך פאנדען פאריגען יאהרעס אין דער סינאגאגע צו מארמאראש-סיגעטה ארגע שלאגערייען שטאטט צווישען דען ספרדים אונד דען ארטהאדאקסען. פאר קורצעם פאנד היעריבער ביים דארטיגען געריכטסהאפע דיא שלום-פערהאנדלונג שטאטט. איבער פיעלע, דיא זיך אן דער שלאגערייא בעטהייליגטען, ווארדען עמפפינדליכע געלד-שטראפען פערהאנגט. — דיא געזאממט-סוממע דיעזער שטראף-געלדער בעטראגט 14 הונדערט גולדען. — פיעלע פערזאנען אוים דעם שאס'ן ביידער פארטייען ווארידען אלס ציגען בעאיידעט. וועלך געוואלטיגער „חלול השם"? —

* (קונטרס אוהב משפט.) אונטער דיעזעם טיטעל פעראפפענטליכטע דיא כפ"דים-געמיינדע צו מארמאראש-סיגעטה איין אומפאנגרייכעס ווערק, וועלכעס גוטאכטען מכמה וכמה רבני וגאוני פולין ענטהאלט, וועלכע דען שטאנדפונקט דער ספ"דים-געמיינדע דער דארטיגען ארטה' געמיינדע, וויא אויך דער ארטה' לאנדעס-קאנצלייא געגענאיבער, עפ"י דין תורה, גוטהייסען. וויר ווערדען היעריבער נאכסטענס א"ה אויספיהרליך שפרעכען.

* (האב-וואססער-געפאהר.) נאכסט ראאב האט, וויא פאן דארט זאעבען געמעלדעט ווירד, דאס האב-וואססער דען אייזענבאהנ-דאממ צערשטארט. עס זינד אין פאלגע דעססען גראסע פערקעהרס-שטארונגען איינגעטרעטען. — אוים טעמעשוואר ווירד פאם 12. דיעזעס פאלגענדעס טעלעגראפירט: דער הייטע נאכטס איינגעטרעטענע לאנדרעגען האט דיא לאגע אים האכסטען גראדע צו איינער „געפאהרפאללען" געשטאלטעט. דא דיא אונטערע (רעגולירטע) בעגא פאן דער ראמאנ-סט'-מיהאלייער בריקע ביז הינאב נאך טיטעל איינע פעסטע אייז-דעקע טראגט, האט דאס וואססער קיינען אבפלוס, אונד טהאטזאכליך איזט דיא ערסטע איבערפלוטהונג אן דער ניכט-רעגולירטען אבערען בעגא ערפאלגט. דיא טאפאלאוועצער בריקע ווארדע פארטגעריססען; עבענדארט איבערשטיעג דיא האב-פלוטה דאס איפער אונד זעטצטע צווישענזיענד יאך אונטער וואססער. דעסגלייכען איזט דיא בעגא ביי בוקאוועטץ אויסגעטרעטען אונד האט דיא וואלדונגען אונד דען האטטער ביי סעליסטיע איבערשוועממט. אין טעמעשוואר זינד דיא טיעפער געלעגענען טהיילע דער פארשטאדטע, מייערהאפע אונד פאבריק בעדראהט, וויא דיעס אים פאר-יאהרע דער פאלל וואר. דורך דיא איבערפלוטהונג ביי בוקאוועטץ קאממט דאס וואססער איבער דיא פעלדער צו דען מייערהאפען, וואו קיינע שוטצ-מאסרעגעלן מאגליך זינד. — זאעבען מעלדעט מאן, דאס פליסכען בעהעלע זיא אם רעכטען אופער אויסגעבראכען אונד האבע דען יאגד-וואלד אונטער וואססער געזעטצט. דיא פלוטהען וואלצען זיך געגען דיא טעלעגראפען-גאססע דער פארשטאדט פאבריק. דיא אפפענטליכע ארבייטס-קראפט איזט אויף אללען ליניען טהאטיג; אן מעהרערען ארטען מוסטען דיא ארבייטער מיט געוואלט אויף דיא דאממע געבראכט ווערדען. דיא בעגא וואר מיטטאגס אום 3·43 צענטימעטער האהער, אלס אנלאסליך דער גראסען 1881-ער איבערשוועממונג. — דיא דירעקציאן דער קאשוי-אדערבערגער באהן בעריכטעט פאלגענדעס: אויף דער שטרעקע רוטטקא-בארין דער קאשוי-אדערבערגער באהן ווארדע דיא אונמיטטעלבאר אם אויסגאנגע דעס זאגענאנטען סטרעשנאטונגעלס געלעגענע „אייזערנע בריקע" איבער דיא וואאג אין דער נאכט פאם 11. אויף דען 12. דיעזעס דורך דיא אין פאלגע דעס פלאטצליכען טהוי-וועטטערס אין בעוועגונג געקאממענען אייז-מאססען דעס וואאג-פלוססעס, זאוואהל אן דער אייזען-קאנשטרוקציאן, אלס אן דען געמויערטען טהיילען ערהעבליך בעשאדיגט, זא דאס דער פערקעהר צווישען רוטטקא אונד בארין ביז אויף וויטערעס איינגעשטעללט ווערדען מוסטע. פאן מארגען אב ווירד דער פערזאנען-פערקעהר מיט „אומשטייגען" ווידער אויפגענאממען. — וויא מאן אוים נייטרא טעלעגראפירט, האט דאס האב-וואססער ביי דער גאלגאצער בריקע דאס מיטטעל-יאך וועגגעריססען; ביי סעלליע איבערפלוטהעט דיא וואאג בערייטס דיא דאממע; דיא געמיינדען טארקאסט, נעדייעד אונד צשיגארד זינד ארג געפאהרדעט. דער אבער-געשפאן, דער וויצע-געשפאן אונד דער לייטער דעם קאניגליכען בוי-אמטעס האבען זיך זאפארט אן ארט אונד שטעללע בעגעבען. — אויך אוים דער געגענד פאן נאדי-קאראלי ווערדען איבערשוועממונגס-געפאהרען געמעלדעט. — לויט אנצייגע דער דירעקציאן דער אונגארישען שטאאטס-באהנען מוסטע דער געזאממטע פערקעהר צווישען פאשפאק-לאדאני אונד גראסווארדיין איינגעשטעללט ווערדען. דאסזעלבע איזט דער פאלל בעטרעפפס דער שטרעקע קאל-קאפאלנא-קישטערעננע. אויך אויף דער שטרעקע בודא-פעסט-קלויזענבורג איזט דער פערקעהר טהיילס אונטערבראכען, טהיילס גאנץ איינגעשטעללט.

* (געגען דיא אויסשראטונג פאן ביפפעל-פלייש.) ביפפעל-פלייש איזט צוואר ניכט געזונדהייטס-שעדליך אונד דיא אויסשראטונג דעסזעלבען דאהער אויך ניכט אינטערזאגט; אבער דיעזעס פלייש בעזיטצט איינען נאמהאפט „געריננגערען נאהר-ווערטה", אלס דאס רינד-פלייש. — דער הייפטשטאדטישע מאגיסטראט איזט זאגאר דער אנזיכט, דאסס דאס פובליקום, וועלכעס רינד-פלייש צו קויפען פערמיינט, אונד זאלכעס אויך בעצאהלט, יעדאך אין ווירקליכקייט בלאס „ביפפעל-פלייש" ערהאלט, אים פייזע שטארק בעאיינטראכטיגט ווערדע. אום דיעזעם בעטרוגע צו שטייערן, איזט דער מאגיסטראט געוויללט, דיא נאמען אללער יענער פלייש-הויער, וועלכע ביפפעל-פלייש אויסשראטען, אפפענטליך בעקאננט צו געבען, צו וועלכעם צוועקע דער דירעקטאר דעם שלאכט-הויזעס דען אויפטראג ערהאלטען האט, יענע פלייש-הויער, וועלכע אויף דעם פיעהמארקט ביפפעל אנקויפען, דעם מאגיסטראטע נאמהאפט צו מאכען. (דאס איזט ווירקליך לאבליך, דאס דיא בעהארדע דאראויף אכטעט, דאסס דאס פובליקום ניכט אום זיין געלד געפעלט ווערדע! ביזהער שפראך מאן בלאס פאן „געפאלשטען לעבענס-מיטטעלן", דא ציגאריע אנשטאטט „געשטאסענען קאפפע" אייז'ווי' פערקויפט ווארדע. ווער האטטע עס געגלויבט, דאס אויך בעציגליך דעם „פליישעס" איינע פאלשונג פלאטצגרייפען קאנן! אונד דאך בילדעט עס געוויס איינע שטראפליכע פאלשונג, ווענן דעם פובליקום, אנשטאטט רינדפלייש, דאס מינדער נאהרהאפטע ביפפעל-פלייש פערקויפט ווירד!)

קאיזער פריעדריך III.

— איינע קורצע לעבענס-בעשרייבונג דעם נייען קאיזערס. —

אין פאריגער נוממער האבען וויר דיא לעבענס-בעשרייבונג דעם עבען פערשטארבענען קאיזערס ווילהעלם פעראפפענטליכט. נון מאגע היער דיא לעבענס-בעשרייבונג דעם נייען הערשערס דייטשלאנדס, דעם קאיזערס פריעדריך III. אין קנאפפער, איבערזיכטליכער דארשטעללונג פאלגען:

פריעדריך ווילהעלם ווארדע אם 18. אקטאבער 1831 אים נייען פאלאסט ביי פאטסדאם, אלס איינציגער זאהן דעם קאניגס, שפאטערען קאיזערס ווילהעלם I., געבארען. ער ערהיעלט דורך פארציגליכע לעהרער איינע טיכטיגע וויססענשאפטליכע בילדונג. אים יאהרע 1849 טראט ער אין דאס 1. גארדע-רעגימענט איין. אים יאהרע 1850 בעזוכטע ער דיא אוניווערזיטאט באנן; ער טריעב מיט פארליעבע „געשיכטליכע שטודיען" אונד בעזיטצט דען „דאקטאר-הוט" דער אוניווערזיטאט קאניגסבערג, דערעז רעקטאר ער אויך איזט; פער-

„ווארום ביזט דוא מיר נעפאלגט?" — פראגטע זיא נאך איינער ווילע ערנסט.

יוסף לאכעלטע אונהיימליך.

„ווייל איך דיך שאן לאנגסט צו שפרעכען האטטע! (אנטווארטעטע ער שארף) דיא אלטע פאללאק הישעט דיך פאר מיר, וויא איין דראכע זיינען שאטץ — אונד עס מאג דיר אויך וואהל געפאללען ביי שמחה פאללאק, וויא?"

„ער איזט קראנק (זאגטע זיא), דוא ווייסט עס!"

„אונד לאג דאך הייטע שאן אים אפפענען פענסטער (ערווידערטע יוסף) אונד פלודערטע גאנץ מונטער — ביז איך איהן פערשייכטע. ווארים ניכט זא?"

זיא ניקטע שווערמיטהיג. „דארום בין איך יא היער!" — ערווידערטע זיא לייזע.

ער זאה דיא פראגענד אן אונד זאגטע: „וואס זאלל געשעהען, חנה?"

זיא שוויעג.

„בעזיננסט דוא דיך, וויא וויר אויף דיעזער שטעללע צום ערסטען מאל אלס ברויטלייטע צוזאממענגעטראפען? (פינג ער נאך איינער ווילע וויעדער אן) עס וואר, וויא איך דיר געזאגט האטטע, דאס איך דיך צום ווייבע האבען וואללע, אונד וויא דוא מיר דיא האנד געגעבען האטטעסט, דאס ניכטס אין דער וועלט אונס טרעננען זאללע. דא ליעגען נאך דיא שטיינע, אויף דענען וויר זאסען, אלס דיא זאננע שאן אונטערגעגאנגען וואר, אונד וויר מייטענ'ס געווים דאמאלס ביידע טרייא, אונד ווער אונס געזאגט האטטע, דאס וויר אונס זא איינמאל וויעדער היער טרעפפען זאללטען —"

זיינע שטיממע בעבטע; ער קעהרטע זיך מיט איינער ראשען וועגדונג אב אונד צאג דען הוט טיעף איבער דיא שטירן.

„איך ווייס לייָדער אללעס!" — פערזיכערטע חנה שמערצליך.

יוסף וועגדעטע זיך וויעדער צו איהר אונד ערגריפף איהרע האנד. — „נעה', ניכט מעהר צוריק צו שמחה! (שפראך ער האלב בישטענד, האלב דראהענד) איך ערטראג'ס ניכט!"

חנה ענטצאג זיך איהם ניכט. — „איך האלטע, וואס איך פערשפראכען האבע. (זאגטע זיא פריינדליך) שאן מארגען פאהרע איך נאך אונזערם דארפע היים."

יוסף האָרכטע אויף אונד ברוממטע: „מארגען — אונד אלליין?"

„אלליין! — ווענן דוא מיר דאס קינד ניכט מיטגעבען ווילסט!" — ערווידערטע חנה וויינענד.

יוסף פוהר יעטצט ווילד אויף, אינדעם ער צארניג ריעף: „זאלל איך מיך אויך פאן איהם טרעננען? נימער מעהר!"

חנה ווענקטע דעהמיטהיג דען קאפף. — „וויא דוא ווילסט (זאגטע זיא לייזע); איך מוס צופריעדען זיין!"

„אונד דוא קאננסט דיך טרעננען פאן דעם קינדע? (ריעף יעטצט יוסף) האסט דוא קיין הערץ אין דער ברוסט? פאן דעם קינדע טרעננען! אונד וועם צו ליעבע? נור דעם שמחה צו ליעבע, דער דיך איבערליסטעט האט, דאס דוא מיר אונטרייא ווארדעסט! זאלל ער נון אויך נאך מוטטער אונד קינד פאן איינאנדער שיידען? ניין, חנה! וויר געהארען צו איינאנדער — מאג ער'ס וויססען! עס איזט קיין פערגליך מאגליך צווישען אונס. זייא מיין, חנה, וויעדער גאנץ מיין! — אונד ער ווירד דאנן דיא האפפנונג אויפגעבען, דיך דאך נאך געווינגען צו קאננען; ער ווירד זעלבסט דאס אונזעליגע בונד לאזען, דאס דאנן נור איינע לאסטיגע פעססעל פיר איהן איזט. אבער דוא מוסט דען מוטה האבען, דיינעם הערצען צו פאלגען, אונד אויף דען גייסטליכען ניכט האָרען, דער נור דעם רייכען פאללאק צו ליעב געגען מיך שפריכט. וואס דיא לייטע זאגען! אך, וואס קיממערט אונס דאס? וויר ברויכען זיא ניכט. אונד דיא מייסטען ווערדען אויף אונזערער זייטע זיין. נור מוטה, חנה! עס קאנן נאך אללעס גוט ווערדען!"

זיא שיטטעלטע דען קאפף אונד זאגטע: „עס קאנן ניכט גוט ווערדען — זא ניכט!"

יוסף ליעס זיך אויף דען באיד דעם קאהנס ניעדער, אונד זוכטע דיא חנה אן זיך צו ציעהען.

„פערשמאהע מיך ניכט! (באט ער ליידענשאפטליך) פערשמאהע דאס קינד ניכט ווענן איינער זא קאלטען פפליכט, פאן דער דאס הערץ ניכטס ווייס. נימם אונס מיט דיר, חנה! איך האלע דען קנאבען — איך זעטצע דאס באט אין שטאנד. וויר פאהרען צוזאממען היניבער נאך דעם דארפע, וויר קעהרען אין אונזער קליינעס הויז צוריק, אין דאס שטיבכען, דאס אלל אונזער גליק געזעהען האט. אונד דאנן מאגען דיא קאממען, אונס צו טרעננען! איך ווערדע מיין ווייב אונד קינד צו שיטצען וויססען. אונד יענזייטס איזט דיא ווייטע זעע! ווענן זיא היער נאך דיא מאכט איבער אונס האבען, דארט זינד וויר פרייא. וויר שיפפען אויף איין שיפף אונד וואנדערן אוים."

(פארטזעטצונג פאלגט.)

דר׳ שוויינינגער וינשט דורכאוים, דאס ביסמארק
יעדער ארבייט זיך ענטהאלטע, דא אויך די קליינס-
טע אויפרעגונג געאייגנעט איזט, ביי דער האכגראַ-
דיגען נערוואָזיטאֶט דעם רייכס-קאַנצלערס איינע
פלאָטצליכע שלימעע וועגדונג הערביי צופיהרען. דאס
דיעזער אֶרצטליכע וואונש עבען יעטצט זייטענס דעם
פירסטען אונמאָגליך בעאכטעט ווערדען קאנן, דאס
ליעגט וואָהל אויף דער האנד. דער עבען שטאאטס-
געהאבטע טהראָן-וועכסעל אים דייטשען רייכע ער-
היישט נאטירליך נייע, זעהר פיעלזייטיגע אונד זעהר
אנשטרענגענדע ארבייטען, דענען זיך דער רייכס-
קאנצלער ניכט ענטציעהען קאנן, אָהנע די גראָס-
טען פערווירונגען אויף דעם גאנצען געביעטע דעם
שטאאטס-לעבענס אים דייטשען רייכע הערויפצובע-
שוואָרען. האט שאָן קאיזער ווילהעלם דיא מיטוויר-
קונג ביסמארקס קיינע שטונדע ענטבעהרען קאָננען,
זאָ איזט עס זעלבסטפערשטאֶנדליך, דאס דער שווער-
קראנקע קאיזער פריעדריך .III, דער זאָעבען דען
דייטשען טהראָן בעשטיעג, אונמאָגליך אללע
שטאאטס-געשאֶפטע, אָהנע הילפע ביסמארקס, צו
בעוואֶלטיגען אים שטאנדע איזט! — אין בערלינער
רעגיערונגס-קרייזען הערשט דענן אויך איינע זעהר
דיסטערע שטיממונג. איינע הויערנדע ארבייטס-אונ-
פאֶהיגקייט ביסמארקס ווירדע דען גאנצען ריעזענ-
ביא דעם דייטשען רייכעס, דער דאָך ציגאֶנטט פאָן
דער אייזערנען האנד ביסמארקס צוזאממענגעפיגט
אונד געשטיטצט ווארדע, נאך אונד נאך איינס
שוואנקען ברינגען! אונד מאן דארף ניכט
פערגעססען! דייטשלאנד האט ניכט בלאָס אייסערע
פיינדע, דיא אויף איינע גינסטיגע געלעגענהייט לויערן,
אום איהם שאדען צוצופיגען. דיעזען אייסערען פיינדען
נעגענאיבער קאנן זיך דאס דייטשע רייך אויף זיינע אונ-
פערגלייכליכע ארמעע שטיטצען. פיעל געפאֶהרלי-
כער זינד איהם דיא אינגערען פיינדע. דורך דיא איינ-
הייט דעם דייטשען רייכעס האבען אללע דייטשען
קאָניגע אונד פירסטען איינען גראָסען טהייל איהרער
הערשער-רעכטע איינגעביסט, אינדעם זיא זיך דעם
ווילען דעם זיעגרייכען קאיזער ווילהעלם, וועגן אויך
נור שמאָללענד אונד גראָללענד, אונטערווערפען
מוסטען. נון איזט קאיזער ווילהעלם טאָדט. דאָך
פירסט ביסמארק איזט דער מאנן, דער אלל דען
אונצופריעדענען הערשערן דער פערשיעדענען
דייטשען שטאאטען דורך זיינע פערזאָנליכקייט אימ-
פאָנירען קאָננטע. ווא אבער, וועגן פירסט ביסמארק
וועגען זיינער קראַנקליכקייט פאָן דען שטאאטס-
געשאֶפטען זיך צוריקציעהען מוס, אדער אבער זאָ-
גאר דיא אויגען שליעסט — ווערדען זיך דאגן
דיא פערשיעדענען דייטשען הערשער דעם טאָדט-
קראנקען קאיזער פריעדריך .III אונטעראָרדנען וואָל-
לען? ווערדען זיא ניכט דאנאך שטרעבען, איהרע

פערלאָרענע זעלבסטשטאֶנדיגקייט צוריקצוערלאנ-
גען? דאס פראייניגטע דייטשע רייך, וועלכעס זייט
1870 דען מאֶכטיגסטען שטאאט דעם ערד-באללס
בילדעטע, קאנן לייכט ווידער אין שטיקע צערפאל-
לען. וואס ווירד דאנן אוים איראָפא ווערדען? ווער
ווירד עס פאָר איינער איבערפלוטהונג דורך דיא קאָ-
זאקען שיטצען? — נאָך איזט קאיזער ווילהעלם ניכט
צור ערדע בעשטאטטעט, אונד שאָן דראָהט זיינע
וועלט-היסטאָרישע שאָפפונג, דיא איינהייט דעם דייט-
שען רייכעס, אים ראנד אונד באנד צו קאָממען!“ —
זאָ ווייט דיא „נאָרד-דייטשע אללגעמיינע צייטונג“.
ווא עס דען אנשיין האט, פערגיסט מאן אין בערלין
דיא טרויער אים דען פערשטאָרבענען קאיזער וויל-
העלם, דא אללע געמיטהער פאָן דער זאָרגע וועגען
דער ציקונפט דעם דייטשען רייכעס פאָלל אונרוהע
אונד אנגסט זינד!

* (רייזענדע פאלאֶסטינא-יודען.)
אוים דעם היילינען לאנדע קאָמען זייטענס דער פאָר-
שטאֶנדע דער פערשיעדענען געמיינדען (כוללים)
וויעדערהאָלט וואָרנונגען געגען איינצעלנע פאלאָס-
טינא-יודען, דיא אין אללער וועלט הערומוואנדערן,
אום געלדער צו זאממעלן. עס איזט זעלבסטפער-
שטאֶנדליך, דאס היעדורך דיא געמיינדען צו ירושלים
צו קורץ קאָממען. האט יעמאנד דעם איינצעלנען
פאלאסטינא-יודען, דער אין זיינער וואָהנונג ערשיינט,
איינע שפענדע פעראברייכט, זאָ גלויבט ער, זיינער
פפליכט געגען אונזערע ארמען ברידער אים היילי-
גען לאנדע גענינע געלייסטעט צו האבען. אינדער דאָך
בעפינדען זיך דיא פאָרשטאֶנדע דער פערשיעדענען
געמיינדען דער היילינען שטאדט אין שטעטער מיט-
פער בעדראֶנגניס, דא זיא ניכט דיא מיטטעל בע-
זיטצען, דען צאהלרייכען ארמען, דען הונגערנדען
וויטווען אונד וואיזען איינע אויך נור האלבוועגס איום-
רייכענדע אונטערשטיטצונג צו ביעטען. נאכדעם דיא
איססואַרטיגען שפענדען לידער זעהר אין אבנאהמע
בעגריפפען זינד. דיא ביטטע, דאס יעדער, דער וואָהל
צו גונסטען דער ארמען ברידער אים היילינען
לאנדע עטוואס שפענדעט, דיא גאבע נור דען פאָר-
שטאנדען, ניכט אבער איינצעלנען צו-
ווענדען מאָגע, איזט מיטהין איינע פאָלקאָממען
בערעכטיגטע. וועלכע דיא אונבעדינגטעסטע בעריק-
זיכטיגונג פערדיענט. אללין אויך צים „שנאָרען“
געהאָרט „טאלענט“. איין אבאָנענט דער „נייען יידי-
שען פעסטער צייטונג“ אוים גענס טהיילט אונס
זאָעבען פאָלגענדעס מיט: „פאָר איינינען טאגען ער-
שיען אין אונזערער געגענד איין רייזענדער אוים
ירושלים, דער מיט איינעם איינענטהימליכען פראָ-
יעקטע אויפטריטט. דערזעלבע פערלאנגט קיינע
„שפענדע“, דא וואָהל דאָך פאָר פעראברייכונג פאָן
שפענדען אן איינצעלנע, וויא געזאגט, בערייטס

פיעלפאך אונד נאכדריקליך געווארנט ווארדע.
ער גיבט זיך דאהער אלס „געשאֶפטס-רייזענדער“
אוים. אונד וואָרין בעשטעהט דיעזעס געשאֶפט? ער
פערקויפט געגען 1 גולדען איין שטיקכען „גרונד אונד
באָדען“ פאָן זיינעם אנגעבליכען בעזיטצע אין דער
קאָלאָניע „פתח תקוה“, וועלכע צווישען יפו אונד
ירושלים געלעגען איזט. דער קייפער ערהאֶלט
פיר דיעזען גולדען איינען פאָרמליכען „קויף-פער-
טראג“ אין העברעאישער שפראכע („ספר המקנה“).“
(עס ווארדע אונס אויך דיעזער העבראישע קויף-
פערטראג איינגעשיקט, וועלכער דיא אונטערשריפט
„יהודא ליב נעלקין“ טראֶגט. דיעזער הערר גיבט אן,
דאס ער איבער „40 דולים“ אָדער 1600 עללען גרונד-
בעזיטץ פערפיגט. דיעזען בעזיטץ טהיילטע ער אין
400 טהיילע, זאָ דאס ער איינען טהייל, דער 4 עללען
לאנג אונד 1 עללע ברייט איזט, פער 1 גולדען צים
קויפע אנביעטעט. — וויר געבען זאָגאר צו, דאסס
דאס בעוואוסטזיין, 4 עללען (ד׳ אמות) גרונד אונד
באָדען אים היילינען לאנדע צו בעזיטצען, דער יידי-
שען פיעטאֶט ענטשפריכט. אללין דער גוטע מאנן,
דער אנגעבליך זיינען בעזיטץ אין 400 שטיקע צום
פרייזע איינעם גילדענס געטהיילט, קאנן יא זאָלכע
שטיקע אן הונדערט-טויזענדע פאָן מענשען פערקוי-
פען, דא זיך דיעס אבסאָלוט ניכט קאָנטראָלירען
לאֶסט! דאס גאנצע פראָיעקט איזט אלזאָ נור דאריף
בערעכנעט, אום דיא בערייטס ערוואֶהנטע ווארנונג,
דאס דיא שפענדען ניכט אן איינצעלנע פער-
אבפאָלגט ווערדען מאָגען, גאֶנצליך ווירקונגסלאָז צו
מאכען. דער פאלאֶסטינא-רייזענדע נימט יא דען
גולדען ניכט אלס „שפענדע“ ענטגעגען, זאָנדערן
אלס קויף-שיללינג פיר איין שטיקכען גרונד אונד
באָדען אים היילינען לאנדע. פירוואהר! דיא קאָלאָ-
ניען אים היילינען לאנדע זינד צו דעם צוועקע גע-
גרינדעט וואָרדען, דאמיט אַרבייטסלוסטיגע מענשען
איהר ברויט זיך רעדליך פערדיענען זאָללען, ניכט
אבער אים דראַרטיגע „שווינדעל-געשאֶפטע“ צו בע-
טרייבען!)

* (איינע ווינקעל-שולע — גע-
שפערט.) אוים קלויזענבורג ווירד בעריכטעט:
„דיא יידישע ווינקעל-שולע צו נאַדי-אלמאש ווארדע,
קראפט איינעם ערלאססעס דעם קולטוס-מיניסטערס,
זאָעבען געשפערט“. — וויר געשטעהען, דיעזע
מעלדונג ניכט צו פערשטעהען. דאס צו רעכט בע-
שטעהענדע לאנדעס-שול-געזעטץ פערביעטעט דיא
ווינקעל-שולען. יעדער שול-אינשפעקטאָר, יא זעלבסט
יעדע פאָליטישע בעהאָרדע, דיא פאָן דער עקסיס-
טענץ איינער ווינקעל-שולע ערפאֶהרט, קאנן דערען
שפערונג, עבען אויף גרונד דער ערוואֶהנטען לאנ-
דעס-שול-געזעטצע, אָהנע וויטערעס פערפיגען. ווענן
מיטהין צור שפעררונג דער ווינקעל-שולע אין נאדי-

פאָלליעטאָן.

דער פערשאָללענע.

איינע וואהרע געשיכטע אוים דעם 16. יאהרהונדערט.

פאָן דר׳ מארקוס היילפרין.

(36.-טע פאָרטזעטצונג.)

הנה לענטע דיא האנד אויפ׳ס הערץ. „וייל דוא דיא
וואהרהייט האָרען ווילסט — אבער יוסף זאָלל עס ניע
מעהר ערפאהרען, (אונטערבראך זיא זיך לויטער אונד
לעבהאַפטער) ער מאג גלויבען, דאס איך איהם אויך אים
הערצען אונטריי געוואָרדען בין, אונד דאס זאָלל מיינע
בוסע זיין!“

„דוא ליעבסט איהן!“ — ריעף שמחה פאָללאק ער-
שיטטערט.

הנה שוויעג אונד וואנטע ניכט איינמאל, דיא אויגען
צו איהם אויפצושלאגען.

שמחה בעטראכטעטע זיא לאנגע, וויא זיא זאָ פאָר
איהם שטאנד, גאנץ איין בילד אין טרויריגקייט אויפגעלאָ-
סטער פערצווייפלונג. ער גראָללטע איהר אונד האֶטטע איהר
דאָך צו פיסען פאללען אונד זיא אום ליעבע ביטטען מאָגען,
אום איינען הייסען אבשיעדס-קוס וועניגסטענס, אום איינע
סעקונדע זעליגקייט פיר עווינע ענטזאגונג. פאָרט, איהר טרוימע!
ער ווענדעטע זיך אב אונד זאגטע קאלט: „עס איזט גוט חנה
— דוא קאננסט נעהען.“

זיא וואָללטע זיינע האנד ערגרייפען אונד אן איהרע
ליפפען ציעהען; ער ליעס עס ניכט צו.

„נעהע, נעהע! (ריעף שמחה פאָללאק), איך וויל
אללין זיין.“

הנה פיהלטע, דאס זיא געהאָרכען מיססע, זיא פער-
ליעס לאנגזאמען, שווערען הערצענס דאס צימטער.

— — — — —

דרויסען פאָר דער טהיר בליעב זיא שטעהען אונד
איבערלעגטע, וואס צו טהון זייא. דיא קיסטען אונד קאסטען
מיט בעטטען, וועשע אונד הויז-געראֶטה, דיא זיא אם האָכ-
צייטסטאגע מיטגעבראכט האטטע, שטאנדען נאָך אונגעאָפפ-
נעט אויף דעם באָדען. דיא קליידונגס-שטיקע, דיא זיא אוים
איינער פערשליעסבארען בלויען לאדע גענאָממען האטטע,
ווארען באלד וויעדער פערפאקט. ביי דער נאכבארין, אין
דערען הויזע זיא דיא ערסטע נאכט צוברראכטע, האַטטע זיא
לייכט איין פאאר שטארקע פישער-קנעכטע צו ערמיטטעלן,
דיא איהר דאס געפאֶק אנס וואססער טראגען קאָננטען. דאס
באָט, דאס צור מאָטריישען פישער-היטטע נעהאָרטע אונד
אם האָכצייטסטאגע דאס געפאֶק אויפגענאָממען האטטע,
מוסטע נאָך אויף דעם האקען ליעגען; זיא קאָננטע עס נון
צור ריקפאהרט בענוטצען, פרייליך ערמנערטע זיא זיך, דא-
מאלס געהאָרט צו האבען, דאס זיך אין דעמועלבען איין
„לעק“ געציינט האבע; דיא שאראפטע שטעללע וואר
אבער פיללייכט צו פערשטאָפפען, אָהנע דאס עס איינער
פאָרמליכען רעפאראטור בעדורפטע. יעדענפאללס וואר איינע
בעזיכטיגונג נאָטהיג, אונד זיא בעשלאָס, דיעזעלבע ניכט צו
פערשיעבען.

אלס זיא, אין געדאנקען פערטיעפט, דען האָף פערליעס
אונד דיא דאָרף-שטראסע נאָך דעם פלוססע צו איינשלוג,
זאס יוסף אן דער עקע אונד זאה זיינעם קנאבען צו, וויא
ער איין קאָרק-שיפפכען אויף דעם פלאכען וואססער אם
פאָרען הין אונד הער צאָג. הנה בעמערקטע דיא ביידען

ניכט, אבער דען מונטערען איינען דעם קליינען קנאבען
ענטגינג ניכט לייכט עטוואס, דאס זיך אין דער נאהע רעגטע
אונד בעוועגטע.

„דיא מוטטער!“ — ריעף ער איבעראשט אונד וואָלל-
טע איהר מיט איינעם פריידענ-געשריי ענטגעגען, אלס יוסף
איהן שנעלל ביים ארמע פאססטע, צווישען זיינע קניע צאָג
אונד איהן בעדייטעטע, צו שווייגען.

„איך וויל איהר מיין שיפפכען צייגען (מיינטע דאס
קינד קליינלויט) וויא עס אים וואססער שווימען קאנן!“

דאָך זיין פאטער יוסף שטאנד אויף, נאהם איהן ביי
דער האנד אונד פיהרטע איהן נאך דעם האָפע.

„נעה יעטצט אין דען שטאלל צו דען פפערדען (זאג-
טע ער), איך וויל דיא מוטטער רופען געהען!“ — דאס קינד
וואר דאמיט צופריעדען.

יוסף פאָלגטע דער חנה אין איינינער ענטפערנונג.

זיא באָג, אימטער איילינ פאָרוואֶרטס שרייטענד, פאָן
דער דאָרף-שטראסע אב נאך דעם שטעגע, דער אם פלוס
ענטלאנג פיהרטע, אין דעססען אויסבוכטונג דאס באָט,
האלב אויפ׳ס לאנד הינויפגעצאָגען, לאג. זיא פערזוכטע, עס
גאנץ אויפ׳ס טראָקענע צו ברינגען, אבער איהרע קראֶפטע
רייכטע דאצו ניכט אוים. אין דען מיטטלערען טהייל, דער פאָם
פלוס בעשפילט ווארדע, האטטע זיך וואססער אנגעזאמ-
מעלט, אויף וועלכעם דער האָלצערנע אויסשאָפפער שוואם.
זיא שטיעג הינין אונד מאכטע זיך אן דיא ארבייט, עס צו
ענטפערנען.

ערסט יעטצט, דא יוסף גאנץ נאהע אן זיא הערא-
טראט, בעמערקטע זיא איהן. זיא ריכטעטע זיך ערשרעקט
אויף אונד זאה איהן מיט אנגסטליכען בליקען אן.